

ljenje izdrže in so torej zavarovane proti rubečici, proste tudi svinjske kuge in obratno.

Kako močno je svinjska kuga razširjena, se mora razvideti iz tega, da v okuženih domih ginejo največ prasci v starosti od dveh do šestih tednov. Prase se začne naenkrat majati v zadnjem delu, neha sesati, pokašljava, zatečejo mu oči, se solzijo ali celo gnojijo in iz nosa se izceja sluznato gnojni izcedek. Prase pogine hitro, mnogokrat se zvečer sesa in zjutraj je proč. Skoraj zmiraj dobi tudi drisko, pri kateri blato hudo smrdi. Ljudje imenujejo to navadno grižo. Saj res tudi drugače ne izgleda in gotovo se bo tu tudi marsikateri živino-zdravnik zmotil. Še-le, ko se vidi, da zdravila ne pomagajo, oziroma po raztelesenju je diagnoza sigurna.

Zdravila proti kugi še sedaj nimamo. Cepljenja so se izkazala brezuspešna. Pri mladičih je paziti le na snago, topelin čist hlev; slednje, zlasti čist zrak, se najde malokje.

Marsikdo so potem čudi, da takšna mlada praseta že rijejo in poskušajo ter tudi žro zemljo.

Bolezen se pojavi nepričakovano v celo zdravih krdelih. To osupne človeka. Marsikateri gospodar muči pri tem ženo ali dekle z vsemi mogočimi očitki, ki niso prav nič na mestu. Istotako se ne more živinozdravniku nič očitati, če ni na še živem bolniku mogel natančno spoznati oz. dognati bolezi. Dožene se z gotovostjo le z raztelesovanjem. Če je enkrat kuga v dvorcu, je najboljšo sredstvo, obolele in ozdravele svinje sporediti in jih izločiti iz plemena. Za pleme se ohranijo le one, ki so prestale cepljenje zoper rubečico. Hlevi se morajo mnogokrat razkužiti z apnom ali 2% sodo. Predvsem pa bodi pravilo, kakor sem že zadnjič omenil, kolikor mogoče nič nakupovati svinj za pleme ali pa iz priznane zdravih svinjakov in zlasti iz takih, kjer so svinje vsako leto bile cepljene proti rubečici. Svinjerejci se bodete prepričali o resnici teh trditvev še-le po letih in sicer iz lastnih izkušenj.

**Galica za leto 1919.** Okrajni zastop ptujski je letos sprejemal naročila za galico in jo oddajal na zaupnike po župnijah. Ker je poslal denar za galico v naprej še pravočasno, je tudi galico sedaj že vso prejel in jo razdelil. Vladni komisar g. Brenčič se je posebno potegoval za to, da se je galica pravočasno dobavila. Cene so se nekoliko zvišale, ker je Slovenska kmetijska družba v Ljubljani tudi morala ceno zvišati, da pokrije velike stroške in zvišano kupnino ker je med časom naročila do junija postalo galica dražja v tovarnah, odkoder jo dobivamo. Pa veliko premalo so vinogradniki galice naročili, ker so nekateri mislili, da je mnogo rabili ne bodo in bo drugo leto cenejša; nekateri pa je sploh niso naročili in sedaj, ko je čas škropljenja, so se spomnili na njo. Kmetovalci, tako ravnanje ni pravilno, ker je kvarno vsakemu rednemu gospodarstvu! Okrajni zastop ptujski bo še nekaj galice imel, ki jo bo dal tistim, ki je niso naročili poprej. Ti se naj zglasijo v pisarni okr. zastopa v torek dne 17. t. m. dopoldne. Skušalo se bo vsakemu ustreči in pomagati, v kolikor bo galice na razpolago. Za drugo leto pa okrajni zastop ne bo posredoval več glede galice, ampak bode to delo pripadlo kmetijskim društvom in podružnicam. Treba je, da se ustanovi v vsaki fari Kmetijska podružnica. Kmet bodi politično kakor gospodarsko organiziran in združen. Kajti le tedaj, ako se kmetijske potrebe zadržno naračujejo in oddajajo, je uspeh boljši in zagotovljen.

**Vinogradniki!** Po najnovejših strokovnih izkušnjah traja inkubacijska doba, v kateri se glivica peronospore v zelenih trtnih delih razvije, da napravi nove trose (seme) v začetku junija 11 do 13 dni. Ker je prvi izdatni poletni dež v naših krajih padal dne 3. in 4. junija, imamo pričakovati od 14. do 16. junija zlasti če pade v tem času zopet nekaj dežja, prvi napad peronospore. Če najde takrat ta strupena glivica vaše vinograde nepoškropljene, napade list in zarod in vam prizadene lahko veliko škodo

in uniči na milijone kron narodnega premoženja. Nihče naj torej ne odlašaj in poškopri naj vinograd v tednu po Binkošti! Škoprite tudi zarod in spodnje strani listov, kajti od tod se list bolezi najhitreje naleze! Vinarski nadzornik B. Skalický, Novo mesto.

## Reklama.

Prosto po Prešernu.

Usnjaj podobe na ogled postavi,  
Ker bolj reklamo ljubi kakor hvalo  
Pravičnih, bolj poslušaj, kaj zijalo  
Neumno, kakor kaj pravični pravi.

Kdor kupit' če, pred oknom se ne vstavi,  
On misli le na drago obuvalo  
In na jermenje, ki ga je premalo.  
Pa to trgovca naš'ga ne popravi.

Ko pride mimo grdih slik mladina,  
Namesto da bi šla po svojem poti,  
Hitela urno v šolo: slik se loti.

V srce boli to našega starina,  
Odstranit slike zapove očitar  
Rekoč: „Le s čevlji trži naj kopitar!“

Ptu j, 7. junija 1919.

F. V.

## Dopisi.

**Stražmojster Zentrich.** Kakor posnamemo iz Vašega cenj. lista je suspendiran Zentrich iz službe. Bil je za to že skrajni čas. V prejšnji eri je ta človek bil jeden najzagriženejših sovražnikov vsakega Slovenca, najhujši eksekutor naklepov Orniga in njegove klike proti vsemu, kar je kazalo našo narodnost. V dosego tega je izrabljaj svojo uradno pozicijo, kjer ni bilo drugače mogoče. Opozarjam g. vladnega komisarja le na moj kazenski akt iz leta 1910 in tam ponujene dokaze, katerih sodišče takrat seveda ni pripustilo, na kot policist izvršeni očitni napad na dr. Ferdo Lašič-a, sedaj odvetnika in župana v Ormožu, na njegovo postopanje s slovenskimi fanti iz okolice i. t. d. Bila bi sramota, če bi takemu človeku še nazadnje plačevala penzijo Jugoslavija.

Dr. Franjo Šalamun.

**Šolstvo v Ptuj. Popravek.** V uvodnem članku zadnje številke je nastala pomota, ker je stavec izpustil eno vrsto rokopisa. Slovenska ljudska šola je mešana petrazrednica s paralelko v I. razredu in ima 232 otrok. Nemška ljudska šola ima 174 otrok v 5 razredih s 4 učitelji.

**Državna gimnazija v Ptuj.** Sprejemni izpit za I. razred se vrši v soboto, 5. julija od 10. do 12. ure pismeno, popoldne po potrebi ustno. Zahteva se: iz krščanskega nauka toliko znanja, kolikor se ga more pridobiti v prvih štirih letih ljudske šole; iz slovenščine spretnost v čitanju in pisanju, početni nauki iz oblikoslovja, poznavanje pravopisnih pravil, analiza prosto razširjenega stavka; iz računstva izvežbanost v štirih osnovnih računskih vrstah s celimi števili. Izpita iz krščanskega nauka se lahko oprusti, kdor ima v izpričevalu „dobro“ ali „prav dobro“. Nemščina se ne zahteva. Prijave pismeno prej ali osebno v ravnateljski pisarni v soboto 5. julija od 8. do 10. ure. Predloži se naj krstni (rojstni) list in izpričevalo z redi iz veronauka, slovenščine in računstva. Starost najmanj deset let, dovršenih vsaj do konca leta 1919.

**Shod za gimnazijo v Ptuj** dne 7. t. m. je bil zelo dobro obiskan od interesiranih staršev in dijakov. V temeljitem razgovoru so se ovrgli kot malenkostni in ozkosrčni vsi razlogi, ki bi mogli vlado dovesti do skrčenja ptujske gimnazije na nekaj nižjih razredov. Sklenilo se je, da prizadeti okraj in ptujska občina pošljejo odposlanstvo v Ljubljano, ki naj g-u. poverjeniku za uk in bogočastje izroči spomenico, pojasni nujno potrebo ne-skrčene gimnazije v Ptuj in poda tudi nasvete, kako bi se premagala najtežja ovira, t. j. pomanjkanje slovenskih profesorjev.

**Mestni kino.** V kratkem se otvori v mestnem gledališču v Ptuj stalen kino, ki bo predstavljal ob delavnikih ob 20. uri, ob nedeljah in praznikih pa ob 15. in 20. uri. Kakor čujemo, ima podjetje na razpolago prvovrstne filme in bo nudilo občinstvu mnogovrstno zabavo.

**Promenadni koncerti v Ptuj.** Ptujška mestna godba je priredila preteklo sredo zvečer prvi letošnji promenadni koncert v mestnem parku. Dasiravno prireditelj večini občinstva ni bila znana in je bil tudi čas neprilichen, se je vendar udeležilo koncerta zelo mnogoštevilno občinstvo iz vseh krajev ptujskega prebivalstva in z zadovoljstvom sledilo izvajanjem godbe, ki je pod vodstvom dirigenta g. Schmida dobro rešila svojo nalogo. Promenadni koncerti se bodo vršili v prihodnje po možnosti vsako sredo ob 8. uri in vsako nedeljo ob 11. uri. Točna obvestila o koncertih se bodo pravočasno in redno objavljala na izvesni tabli pred mestnim uradom.

**Osebna vest.** G. prof. dr. Franc Kotnik je bil 9. t. m. od višjega šolskega sveta telegrafično pozvan, da prevzame začasno ravnateljstvo na gimnaziji v Celovcu. Neradi bomo pogrešali odličnega tovariša, šolnika in narodnega delavca; vendar mu veseli častitamo, da mu je dano v svoji ožji domovini stopiti na čelo zavodu, ki nam bo čez nekaj let dal gotovo kopo izvrstnih mladih moči na polju javnega dela.

**Štaterska hranilnica,** ki ima svoj sedež v Gradcu, je podpisala 500.000 našega državnega posojila.

**Sv. Bolfenk pri Središču.** Tukaj se je ustanovila družba, da začne sistematično in racionalno pridobivati sol. Stara stvar je namreč, da izvira iz Stare gore na Vitanju voda, ki ima toliko raztopljenih soli v sebi, da dobiš polovico kupice soli, če zagradiš s kupo to vodo in jo pustiš izhlapati. Deloma s to vodo zamešjen kruh ne rabi druge soli. Posebno dobro pa pozna to vodo živina, ki si je ne da ubraniti. To so gotovi znaki, da je v gori sol, samo, da se prej nikdo ni brigal za to. S tem se odpira lep vir dohodkov domačemu prebivalstvu in naši mladi Jugoslaviji. Ne daleč odtod imamo dva premogokopa, v bližini na drugo stran petrolejski vreli v Medjimurju, kjer se tudi že pridno dela in treba je le še železniške zveze, da lahko spravimo to bogastvo naše zemlje v svet. In potem se se najdejo hujskači in godrnjači čez našo Jugoslavijo. Proč z njimi, čez mejo. Takih nedvignjenih naravnih zakladov še imamo polno v naši državi, ki še le pride k veljavi. V tem kraju pa nas ti zakladi kar kličejo na delo.

Slovenec, tvoja zemlja je zdrava, za pridne nje lega najprava.

**Iz Obreža.** Kakor povsod, so tudi naše občinske ceste radi vojske danes v tako slabem stanju, da je treba temeljite poprave. S takozvanim „nadelavanjem potov“ se ne bo in ne more odpomoči; mostovi so za nič in cesta se ne popravi s peščico zemlje, ki se dobi s čiščenjem grabic. Odvodne grabe treba redno izkopati, na ceste pa pošteno šodra. To uvidevajo tudi občinski možje, ki tuhtajo, kako bi pravično razdelili potrebna dela med občinarje. Najbolj pravično bo gotovo razdeliti to breme sorazmerno po velikosti posestev in razpoložljivih delavskih močeh posameznih posestnikov, ker, kdo več ima, več rabi. Ker se pa skozi vsa ta leta ni storilo ničesar in tudi ni moglo storiti, mora biti zbrana že precejšnja vsota denarja iz tozadevnih, ne ravno nizkih doklad v zadnjih letih visokega davka, s katerim denarjem se lahko vsaj deloma plačajo ta dela.

**Stojenci.** Opozarjamo občinski urad v Stojncih pri Ptuj, naj da narediti kazipot na mestu, kjer se cepi cesta k Sv. Barbari in na Zavrč. Potnikom-tujcem je mučno in nerodno, ker ne vedo ne kod ne kam in to vse radi premale pažnje občinske oblasti.

**Majšperg.** Nobeden Majšperžan pač ni dvomil, da je v zadnji številki Vašega cenj-nega lista omenjeni bradač Oto Schwarznigg, veleposestnik, trgovec itd. tukaj. Samo s premehko krtačo ste ga okrtali! Ni namreč